

Utbildningsdepartementet

Rätt att forska Långsiktig reglering av forskningsdatabaser (SOU 2018:36)

Er beteckning U2018/02557/F

Sammanfattning

Kriminalvården ställer sig positiv till förslag och överväganden som förbättrar förutsättningarna för registerbaserad forskning samtidigt som den personliga integriteten hos enskilda individer skyddas och önskar därutöver framföra följande.

Allmänna synpunkter

Betänkandet utgår i sina analyser rörande behandling av personuppgifter från regelverket i EU:s dataskyddsförordning 2016/679. Det är dock i första hand brottsdatalagen (2018:1177) med kompletterande specialförfattningar som ska tillämpas vid behandling av personuppgifter inom den verksamhet som bedrivs av Kriminalvården, liksom flera av de andra myndigheterna i rättskedjan. Flera av dessa myndigheters verksamhet är också föremål för omfattande forskning av varierande slag, i många fall registerbaserad sådan. Kriminalvården rekommenderar därför att hänsyn även tas till bestämmelserna om personuppgiftsbehandling i brottsdatalagen i den fortsatta behandlingen av frågan.

Synpunkter på enskilda avsnitt*13.2.3 Vem berörs av förslagen*

Betänkandet föreslår att definitionen av forskningshuvudman (och således den som får vara personuppgiftsansvarig för behandling av personuppgifter i en forskningsdatabas) ska vara den samma som i lagen (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor (etikprövningslagen). Samtidigt anges på flera ställen i betänkandet att andra myndigheter än sådana som bedriver undervisning, ska få ansvara för forskningsdatabaser om forskning ingår i deras uppdrag (se t.ex. skrivningar på sidorna 20 och 421). Såsom texten i betänkandet har utformats kan det uppfattas som att en statlig myndighet måste ha ett forskningsuppdrag som uttryckligen framgår av myndighetens instruktion eller regleringsbrev för att kunna omfattas av bestämmelsen. Kriminalvården vill i detta hänseende betona att den är en myndighet som bedöms vara en sådan forskningshuvudman som i dagsläget omfattas av etikprövningslagen och som frekvent ansöker om etikprövning för sina forskningsprojekt. Kriminalvårdens forskningsverksamhet är väl etablerad och en förutsättning för att myndigheten ska kunna utföra sin uppgift om att verka för att återfall i brott förebyggs samt att påföljder verkställs på ett säkert, effektivt och humant sätt. Däremot framgår det inte uttryckligen av vare sig författning eller

REMISSVAR

Datum
2018-02-05Vårt diarienummer
2018-26851

regleringsbrev att Kriminalvården har ett uppdrag att bedriva forskning. Det finns således en risk att Kriminalvårdens verksamhet inte skulle omfattas av den föreslagna regleringen. Ett sådant utfall vore olyckligt med hänsyn till den forskningsverksamhet som i dag drivs inom Kriminalvården liksom för all annan forskning som är i behov av data från Kriminalvårdens forskningsverksamhet. För att undvika en sådan situation förordar Kriminalvården att något uttryckligt krav på författningsreglerad forskningsverksamhet inte ska ställas på forskningshuvudmännen. De behov som en sådan reglering är tänkt att värna torde fullt ut kunna tillgodoses genom kravet på etikprövning innan en forskningsdatabas får upprättas.

3.3.3 Forskningsdatabas m.m. samt 8.7.1 Forskningsdatabas

Utredningen föreslår att med forskningsdatabas ska avses en uppgiftssamling av personuppgifter som är en nationell resurs för att tillhandahålla uppgifter till flera olika forskningsprojekt. Med nationell resurs förklaras på sidan 260 i betänkandet att forskningsdatabasen ska vara en nationellt tillgänglig resurs för att tillhandahålla uppgifter till flera olika forskningsprojekt. Kriminalvården använder sig av registerbaserad forskning och kan för detta syfte behöva skapa register som förvisso används för flera olika forskningsprojekt och även över en längre tid, utan att för den skull anses vara tillgängliga utanför myndigheten. Kriminalvården har svårt att bedöma om dessa register kan komma att omfattas av den tilltänkta lagens tillämpningsområde och önskar därför att det förtydligas vad som avses med att en databas ska vara nationellt tillgänglig. Konsekvenserna för myndigheter som bedriver registerbaserad forskning utifrån lokala databaser som inte anses utgöra nationella resurser behöver också belysas i större utsträckning i den fortsatta hanteringen.

13 Konsekvensanalys

Kriminalvården vill se ett djupare resonemang om förslagets kostnadskonsekvenser, eftersom det kan innebära både omfattande och långvariga kostnader för en myndighet att bygga upp, förvalta och avsluta en databas. Det bör klargöras om dessa kostnader ska täckas av forskningshuvudmännen, de forskare som vill använda uppgifterna i forskningsdatabasen eller både och. Vidare bör det förtydligas om forskningshuvudmännen kan ta ut ersättning för att lämna ut registerdata och i så fall om sådana kostnader kan komma att regleras eller om prissättningen kommer att vara upp till forskningshuvudmännen. Kostnadskonsekvenserna för de enskilda forskningsprojekten, vilka efterfrågar registerdata, bör med andra ord också belysas mer i detalj. Utredningens egen bedömning är att forskningsprojekt kan få tillgång till relevanta uppgifter till lägre kostnad och potentiellt högre kvalitet än idag. Mot bakgrund av det som anförts ovan, bör det ytterligare preciseras vad som är orsakerna till att uttagen kan bli billigare och förenade med högre kvalitet. Idag råder stor variation mellan de ersättningar som tas ut, liksom den tid som det tar för att få del av data, av olika myndigheter (t.ex. Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten). Det är oklart varför upprättandet av utredningens förslag kring forskningsdatabaser skulle förändra detta. Kriminalvården ser helst att det införs en enhetlig reglering av vilken ersättning som en forskningshuvudman ska få begära för att lämna ut uppgifter ur en forskningsdatabas.

REMISSVAR

Datum
2018-02-05

Vårt diarienummer
2018-26851

8.11.2 Villkor för utlämnande av personuppgifter från en forskningsdatabas

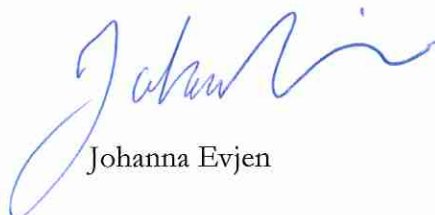
Det bör förtydligas under vilka förutsättningar som registerdata ska kunna lämnas ut till projekt utanför Sverige i situationer där kravet på en etikprövning enligt etikprövningslagen inte kan tillgodoses till följd av att projektet inte omfattas av svensk lagstiftning (jfr. den föreslagna bestämmelsen i 5 kap. 1 § 2 förslag till lag om forskningsdatabaser).

Detta yttrande har beslutats av kriminalvårdsdirektören Elisabet Åbjörnsson Hollmark efter föredragning av verksjuristen Johanna Evjen. I den slutliga handläggningen av ärendet har även deltagit chefen för sektionen för verksjuridik Per Henrik Hedbrant samt forskningsledaren Monika Hjeds Löfmark.

Elisabet Åbjörnsson Hollmark

Johanna Evjen